

Arbejde til indvandrere

Spørgsmålsformulering: ”Hvis der er for få job, burde arbejdsgiverne foretrække danskere frem for indvandrere”

Jeg har været nydansker så længe, at jeg kan huske debatten fra midten af 80erne. Det var dengang, danskerne var bange for, at vi skulle komme og tage arbejdet fra dem.

Den angst er danskerne dog kommet ud over. Vi opfattes ikke længere som konkurrenter på arbejdsmarkedet, men er i stedet blevet rivaler til svagtstillede danskere i kampen om sociale ydelser.

»Forklaringen« hører vi så tit: »Det danske arbejdsmarked indeholder en fremmedskeptisk udstødnings- og sorteringsmekanisme«. Den er blevet sagt så ofte, at den er blevet til den store sandhed.

Masoum Moradi, kronik i Information den 29. marts 2001

Indledning: Generelt om debatten i forhold til spørgsmålsformuleringen

”Den store sandhed,” som Masoum moradi omtaler, er ikke til at tage fejl af i dækningen af indvandrernes forhold til arbejdsmarkedet i analyseperioden. Den altoverskyggende problemstilling er, at indvandrerne ikke i tilstrækkelig grad finder arbejde til skade både for dem selv og for samfundet som helhed. Den mediepræsenterede virkelighed er dermed meget langt fra den hypotetiske situation, som er indeholdt i spørgsmålsformuleringen.

Konsekvensen heraf er umiddelbart, at mediedækningens påvirkning af opinionen er begrænset. En vis påvirkning må imidlertid stadig forventes, idet spørgsmålet om det legitime i at diskriminere indvandrere i forbindelse med ansættelser er centralt både i avisdækningen og i spørgsmålsformuleringen.

Dækningen i analyseperioden

To karakteristika ved avisernes dækning af indvandrernes forhold til arbejdsmarkedet springer i øjnene. For det første er problemstillingen stabil gennem perioden; det handler om den for lave jobfrekvens blandt indvandrere, og hvad man kan gøre for at få flere indvandrere i arbejde. For det andet er der et fravær af enkeltbegivenheder, der kan trække flere forsideartikler. Der er i perioden i alt 41 forsideartikler om emnet, som fordeler sig med 15 i Information, 11 i Politiken, 8 i Aktuelt og 7 i Jyllands-Posten. Forsiderne er fordelt nogenlunde jævnt over perioden – dog med en koncentration i starten af 2000 med 9 forsider i første kvartal.

Inden for temaet manglende integration på arbejdsmarkedet kan identificeres en række undertemaer:

- Antallet af indvandrere på kontanthjælp og de mulige årsager hertil, herunder bl.a. manglende incitament, kulturelle barrierer, diskrimination m.v.
- Antallet af veluddannede flygtninge, der ikke kan få arbejde i Danmark.
- Overvejelse og/eller gennemførelse af diverse konkrete initiativer for at få indvandrere i arbejde, herunder kvoteordninger, indslusningsløn, opsøgende arbejde, positiv særbehandling m.v.

- Diskrimination i form af frasortering af ansøgere med udenlandsk klingende navne m.v.
- Sammenligninger med andre lande – først og fremmest i forbindelse med internationale rapporter om emnet.

I maj 2002 kan Politiken bringe den usædvanlige forside, ”Rift om nydanskere,” under hvilken det berettes, at ”siden 1998 er 27 pct. flere nydanskere kommet i ordinært arbejde.” I artiklen tilskrives udviklingen både initiativer fra arbejdsformidlingerne og en holdningsændring i virksomhederne. I artikler længere inde i aviserne fremhæves dog også det faldende udbud af ledig arbejdskraft som en årsag.

Konklusion

Det er et grundtema i dækningen i hele perioden, at indvandreres manglende deltagelse på arbejdsmarkedet er et problem. Der identificeres en række årsager til problemet, men vægten ligger på den manglende adgang, som bl.a. skyldes diskrimination i form af, at etniske danskere foretrækkes ved besættelse af ledige jobs.

Selv om den aktuelle situation adskiller sig fra den hypotetiske, som respondenterne skal tage stilling til, er det sandsynligt, at den vedvarende dækning med den grundforudsætning, at diskrimination af indvandrere er noget negativt, udgør et signal, som vil medføre en holdningspåvirkning, som kan aflæses i besvarelsen af undersøgelsesspørgsmålet i retning af en afstandtagen fra udsagnet. Bevægelsen i perioden vil dog afhænge af, hvor længe samme budskab har været dominerende forud for perioden og således allerede påvirket de påvirkelige. Styrkelsen af budskabet over tid vil endvidere sandsynligvis medføre holdningspåvirkning af stadig mindre politisk opmærksomme grupper. Samtidig skal det bemærkes, at indvandrerdebatten i almindelighed også kan påvirke besvarelsen.